

Domači glasovi

Stev. 15.

Lienz, sobota 26. januarja 1946.

Leto 2.

=

Kdo ima bodočnost pri naših komunistih? Splošni odgovor ne bi bil težak: brezvesten mora biti, brez predsodkov in vsa povelja mora slepo izvršiti. Vendar nekateri primeri takih ljudi prav posebno pritegnejo pozornost. Nešteto nacističnih petokolonašev, gestapovcev, SS-ovcev in podobnih elementov najdete danes med OF-arskimi funkcionarji. Iz poročil, ki prihajajo iz domovine, lahko vidimo, kako so tisti, ki so v aprilu 1941 pomagali nemškim in italijanskim divizionom, postali ugledni OF-arski funkcionarji. Obdržali so svoj poklic: prodajati se za denar oblastem, izdajati zavedne ljudi, če je treba tudi moriti. Brez vsake zadrege so, ko je nacizmu odklenkalo - enostavno zamenjali kljukasti križ s peterokrako zvezdo!

Nekaj primerov:

SILADŽI KOLMAN, predsednik komunistične partije v Jarenini (Slov. gorice). Doma je iz Subotice, kamor je tudi pristojen. Pred izbruhom vojne je bil nameščen v nekem kamnolomu pri Poljčanah in sicer kot predelavec, dokler ga niso odpustili zaradi izrabljanja delavcev. Nato je živel na breme svoje žene (Črnkove iz Jarenine), ki je učiteljica v Jarenini, do pričetka vojne, ko se je javil k SS in je kot takšen prisilno mobiliziral ljudi v Ukrajini za razna javna nacistična dela. Nadzorstvo pri tem je vedno upravljal s samokresom v roki. Sam se je kaj rad hvalil, kako je tirnil te "podljudi" in če ni drugače šlo, da jih je tudi streljal. Na vsakem koraku se je navduševal za nem. nacionalsocijalističnega "nadčlovčka" in delal vedno za hitlerizem kot za edino zveličavni pokret. Kot tak bi spadal pred sodišče, a ker je predsedal v komunistično partijo, je sodaj eden izmed najboljših Slovencev, ki je vreden najbolj zaupne službe. Kot pravoverni partijec se je izkazal kmalu po povratku (8.V.1945), ko je podpisal smrtno obsodbo brez vsakega zaslišanja dvema moškima in eni ženski, katero smrtno obsodbo je v njegovi navzočnosti izvršil šef okrajne OZNE Maribor levi breg z imenom Robi v Šparlovem gozdu (pri Jarenini) in sicer z udarci sekire po glavi.

HORVAT SIMO, uradnik pri mestnih podjetjih v Mariboru. Mariborčanom je poznan še iz predvojne dobe kot eden največjih intrigantov. Med okupacijo je kaj kmalu dobil rdečo legitimacijo. Bil je v dobrih zvezah z direktorjem mariborske policije Walnerjem, kar se je med okupacijo večkrat rad pohvalil. Ker mu med okupacijo uradniška služba ni nudila dovolj dohodkov, se je posvetil trgovskemu poklicu pri trgovcu Prejacu v Mariboru. Zaradi dobrih zvez s šefom policije in z gestapovci s katerimi se je večkrat prav prijetno zabaval pri kartanju, je dobival stalno potno dovoljenje za Hrvaško in to tudi v času (1944 in 1945), ko ni dobil nihče dovoljenja, aktivna bil 100 % zanesljiv in zaupen gestapu. Na Hrvaškem je vedno iskal stikov z izseljenci, ki so se ga pa vsi bali, ker so vedeli, da vohuni vprid okupatorja. Na Hrvaško se je vedno vozil z avtomobilom polnim stvari, ki jih je potem s pomočjo svojega sina Albina, ki je živel v Zagrebu, prodajal na črni borzi. Avto je vedno dobival na razpolago od okupatorskih oblasti v Mariboru. Denar, ki ga je zaslužil s črno borzo, je porabil s ženskami. Ločil se je namreč že precej časa

pred vojno ter je pozneje vedno živel v konkubinatu z različnimi ločenimi ženskami, katerih zakoni so se po njegovi zaslugi razbili.

Iz njegovega zakona izvira sin Albin, ki je star okrog 25 let. Njega je spravil takoj v službo k partizanom in sicer kot šoferja k okrajnemu (srezkemu) načelstvu Narodne Milice Maribor levi breg. Tu se je mudila prilika, da je njegov sin ukradel iz partizanskega skladišča sedem preprog. Ko so prišli partizani na to tativino, je bil sinček obsojen na tri leta zapora. Sedaj je pričel vabiti tov. Horvat Simo razne partizanske funkcionarje kakor sodnike, člane OZNE i.dr. na bogate večerje, kjer so se pojavile na mizi po tri do štiri vrste pečenke, ki jih je pripravila njegova priležnica, da bi omeščala srca strogim partizanskim sodnikom. In uspeh ni izostal. Čez tri mesece se je že pojavil na mariborskih ulicah njegov sin Albin z motorjem.

Po preokretu je takoj pričel z denuncijacijami ljudi, ki so se vrnili iz okupatorskih ječ in logorjev ter iz izseljeništv. Zaveda se namreč, da bi po vseh pravilih tem ljudem zaradi prestelega trpljenja pod okupatorjem in izobrazbe pripadala uradniška mesta, a ker se zdijo tov. Horvatu nevarni, da bi ga mogli izpodriniti v službi, zato jih onemogoči in to po receptu, ki ga je že pri okupatorju prakticiral proti narodno zavednim ljudem, namreč z ovadbami.

VAUDA MIRKO, šolski upravitelj pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Ob prihodu Nemcev v Slovenijo v aprilu 1941, je takoj poslal vdanostno izjavo okupatorski oblasti v Mariboru. V tej izjavi pravi, da je bil vedno nemško nacistično usmerjen, da je napravil nemške šole, da je že pred prvo svetovno vojno poučeval na nemških šolah v Sloveniji, da je v njegovi knjižnici največ nemških knjig in dalje zagotavlja, da bo otroke vzgajal v nemškem nacionalsocialističnem duhu ter da bo v tem smislu vplival na ostali narod. Obenem se je osebno obrnil k nemškemu županu Eisehutu v Jarenini, ki naj bi posredoval zanj. Vse to mu ni nič pomagalo in je bil izseljen v Srbijo. V Belgradu je takoj dobil službo pri "Kreisführung".

Na istem uradu je bil prisilno mobiliziran kot tolmač tudi g.B. Po preteku 7 dni so bili pripravljene, da ga sprejmejo v službo pod pogojem, da podpiše izjavo, da bo delal v korist velikega nemškega rajha ter o vseh sumljivih dogodkih takoj obvestil pristojno nemško oblast, to se pravi, naj bi vohunil za okupatorja. Gospod B. je to odklonil s pripombo, da kaj takega kot slovenski izseljenec ne more podpisati - zato so ga poslali v taborišče. Tovariš Vauda je gotovo podobno izjavo podpisal.

Na stanovanju Belgradu si je takoj izobesil na vrata napis: "U mojoj kući se pozdravlja samo sa Heil Hitler!" Njegovo stanovanje je bilo zbirališče geštapovcev in viš. nemških oficirjev. Za praznike je vedno hodil geštapovcem na stanovanje igrati na vijolino, njegova hčerka je pa pela. Ob preobratu v Belgradu je Vauda takoj spremenil napis na vratih: "U mojoj kući se pozdravlja samo sa Smrt fašizmu - svoboda narodu!"

LEŠNIK - partizansko ime Robi, doma iz Podvrha pri Braslovčah, star okrog 20 let, je šef okrajne OZNE Maribor levi breg, s sedežem na Pesnici. Po preobratu je sam lastnoročno pobil s sekiro v Sparlovem gozdu pri Jarenini mlado žensko in dva moška, brez vsakega zaslišanja, samo na podlagi ovadbe in smrtne obsodbe, ki jo je podpisal Siladžić Koloman. Takoj prve dneve po preobratu je v St. Petru pri Mariboru pobil 23 fantov. Obdolžil jih je, da so bili četniki odnosno simpatizerji četnikov. Stvar je bila sledeča: fantje so bili dezertjerji iz okupatorske vojske odnosno se niso hoteli javiti ob mobilizaciji, pa so se skrivali pri svojih znancih in sorodnikih. Vsi so si morali

skopati skupni grob, nakar jih je s tovariši od OZNE 21 postreljal; ostala dva preživeta sta morala postaviti na obrežje Drave z obrazom obrnjenim proti vodi, nakar sta dobila strele v tilnik.

NISO JIH SPREJELI

11. januarja je dospela v Celovec delegacija članov brit. parlamenta. Za sprejem se je prijavilo tudi odposlanstvo koroške OF. Ker pa britanska delegacija OF-arjev ni sprejela, so ji po celovski vojaški vladi le ti poslali sledečo poslanico:

"Podpisani zastopniki OF za slovensko Koroško zelo obžalujemo dejstvo, da delegacija britanskih parlamentarcev, ki trenutno proučuje razmere v Avstriji, pri svojem obisku v Celovcu ni mogla sprejeti najavljenega odposlanstva koroških Slovencev. Ker nismo imeli priložnosti, da bi ustno izrazili svoje želje, smatramo kot svojo dolžnost, da vas na ta način pozdravimo kot zastopnike angleškega naroda.

Obenem si dovoljujemo vas vljudno naprositi, da bi sporočili angleškemu narodu in narodom britanskega imperija našo najuda-nejšo zahvalo za podporo, katero so naklonili zavezniki koroškim Slovencev - kot delu slovenskega naroda - v času oboroženega boja proti nacizmu ob strani jugoslovanskih narodov. Razen tega smo imeli namen pokazati vam kraje, ki so bili priča našim bojem, grobove padlih junakov in vam dati priliko slišati resnico iz ust našega naroda." (Zgornjo poslanico je 16.t.m. objavila Volkswille.)

Najbolj zanimivo pri vsej stvari je to, da britanski parlamentarci niso hoteli sprejeti OF-arskega odposlanstva, pač pa so se zelo zanimali za ljudi, ki jih Titova oblast sedaj izganja iz Slovenije. V ta namen so dali poklicati k sebi skupino 15 slovenskih izgnancev, med katerimi je bil tudi izgnani gimnazijski ravnatelj Jože Ovsenek. Parlamentarci so predvsem spraševali za razmere v Titovi Jugoslaviji, za vzroke, zakaj so ljudi izgnali itd. In zelo so se čudili, ko so zvedeli za dejansko stanje, ki se tako malo strinja s Titovo propagando. Med drugim so vprašali, kako je bilo pri volitvah. V njihovo začudenje so se povabljeni gospodje zasmejali in jim pojasnili, da so Titove oblasti britansko delegacijo, ki je bila v Jugoslaviji za-časa volitev, enostavno vlekli za nos.

TUDI ČEHI IMAJO SVOJO REAKCIJO. - Češkoslovaška vlada je izdala uradno poročilo, da je odkrila češka policija zaroto proti češkoslovaški vladi. Ta zarota prihaja iz Londona od češkega narodnega odbora. General Prchala, ki je vodja te male organizacije, ostro nasprotuje notranji in zunanji politiki, ki jo vodi predsednik Beneš. Leta 1943, ko je Beneš podpisal češkoslovaškoruski sporazum, je general Prchala nastopil proti njemu. Od tedaj dalje zahteva, da se Češka in Moravska popolnoma iztrgata izpod sovjetskega vpliva. Tudi sedanjega socijalizacijskega programa general Prchala ne odobrava. (Daily Telegraph 15.I.1946.)

STRAH PRED VRNITVIJO. - V Dachau-skem koncentracijskem taborišču je 10 Rusov izvršilo samomor, da se jim ne bi bilo treba vrniti v Sovjetsko Rusijo. - 21 drugih pa je samomor poskušalo napraviti, pa so jim prepredili in se sedaj zdravijo v bolnici. General Joseph Mc Narney, poveljnik ameriškega zasedbenega pasu v Nemčiji, pravi v svojem poročilu, da je bilo iz zapadne Evrope že nad 2 milijona sovjetskih državljanov vrnjenih v domovino in da jih je v ameriški coni samo še 20.000. Svoje poročilo končuje z besedami: Zelo verjetno je, da so v sorazmernem majhnem številu preostalih sov-

jetskih državljanov izdajalci svoje domovine." (British Morning News od 22.t.m.)

SOVJETI KRITIZIRAJO AMERIŠKO UPRAVO V NEMČIJI. - Sovjetski dopisnik, ki je potoval po ameriškem zasedbenem pasu po Nemčiji je v sovjetskih listih objavil kritiko o ameriški upravi. Pravi, da industrija v ameriški coni le po časi obnavlja in da izvajajo Amerikanci prezgodaj krajevne politike. Dalje da se zlasti na Bavarskem tako tovarne kot promet le polagoma zboljšujejo, ker ne prihaja pravočasno premog iz Porurja. (British Morning News od 22. t.m.)

SOVJETIJA JE ZAPLENILA MADŽARSKE PETROLEJSKE VRELCE. - "New York Times" poroča, da je rdeča armada zaplenila madžarska petrolejska polja, tudi največje, ki je pripadalo ameriški družbi Standard Oil Comp. iz New Jerseyju. - Ti vrelci so bili namreč izključeni od reparacij, ker so bili ameriška last. Poročilo pravi, da bodo Sovjeti ta petrolej plačali Amerikancem. Sovjeti pa izjavljajo, da so zaplenili te vrelce, ker so Amerikanci za 25 let za Rusi, kar se tiče pridobivanja petroleja. Družba Standard Oil pa je izjavila, da je treba označiti obsežnost sovjetskih zaplenitev kot navaden rop.

VLAK SO NAPADLI. - Amerikanske oblasti poročajo, da je bil napaden tovorni vlak, ki je vozil hrano za Berlin iz Bremena. Vlak je bil štirikrat napaden od oborožene skupine mož v ruskih uniformah. Eden od napadalcev je bil ranjen. Okoli 200 - 300 vreč moke, 150 vreč sladkorja in 53 zabojev mila so banditi naložili na tovarne avtomobile in odpeljali. (Daily Telegraph od 11.t.m.)

TAKO JIH IZGANJAJO. - Nekdo, ki so ga Titovci pregnali iz Gorenjske je pisal svojemu znancu v liensko taborišče to-le: "Rekli so nam tudi to, da nam bodo jugoslovanski denar zamenjali v avstrijskega, zato da moramo ves denar oddati. Oddal sem 2.000 din. Partizani so mi dali zanje 1.000 RM. Glančnik je oddal 30.000 din, pa je dobil prav-

tako le 1.000 RM. Šele tu na Koroškem smo vsi spoznali, na kak grd način so nas partizani oropali. Že več kot teden dni prej je bila v Avstriji končana zamenjava RM v Šilinge. Oni so nas pa poslali z RM čez mejo. Zdaj smo vsi brez veljavnega groša v žepu. V noči od 28.dec. na 29.dec. so nas prepeljali v Podkoren in nas potem nagnali peš preko sedla. Polovico prtljage smo morali pometati proč. Drugo partijo 75 oseb so pa pognali iz Rateč preko hribov v Podklošter (Arnoldstein). Hodili so peš 17 ur in dospeli brez vsake prtljage. Sedem ljudi se je izgubilo, ena si je zlomila nogo, več jih ima pljučnico. Ravnali so z nami nečloveško. Angleži so nas sprejeli prijazno in prepeljali z avtomobili semkaj."

ZASTAVO SO JIM STRGALI. - "Patrola treh članov zasedbene vojaške policije v Trstu je dne 27.dec.p.t.l. okoli 21 ure snela v ulici Cesare Battisti, z avtomobila jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu jugoslovansko zastavo, ter jo raztrgala. Predsednik jugosl.gospodarske delegacije v Trstu je vložil pri zasedbeni vojaški upravi protest proti takšnemu postopanju." (Ljudska pravica 5.januarja t.l.)

TUDI SLOVENSKIM BEGUNSKIM AKADEMIKOM V ITALIJI se je končno posrečilo, da so dobili možnost nadaljevati študije na vseučilišču. Tito in njegovi so si sicer na vse načine prizadevali in protestirali proti temu, da bi se "reakcionarji" vpisali na univerzo, a italijanski zun.min.se na te proteste ni oziral. Vsi so na univerzi v Bologni, stanejo pa 5 minut od univerze. Njihov naslov je: Camp refugee No.1 Bologna.

SLOVENSKE BEGUNCE V ITALIJI je za božič UNRRA presenetila z res lepim darilom. Vsak je dobil 200 gr čokolade, 2 mesni konzervi, 1 s sadjem, 1 s sirom, 5 hrenovk, jabolka, maslo, 1 srajco, 200 gr rozin in 200 gr suhih češpelj.